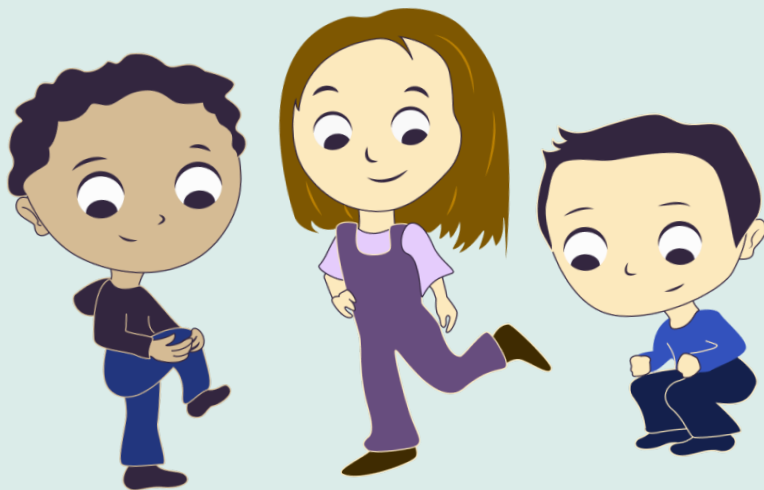
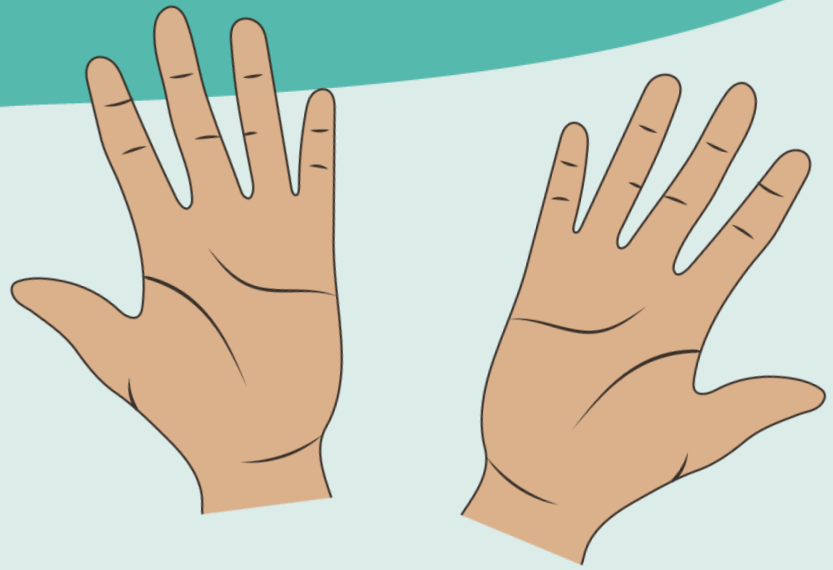

Teema Keho

Lukuhumo

Teema: Keho

Johdanto (molemmille kielitasoille)

Kaikilla lapsilla ja aikuisilla on keho. Keho on upea ja mielenkiintoinen, ja sitä on jännittävää tutkia. Tämä teema tukee mm. varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden liikkumiseen, ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tavoitteita.

Kielitaso: Helpompi kielellinen taso

Kysymykset

Näytä lapsille kuvia teemaan sopivista kirjoista. Käytä kuvia keskustelun tukena. Lapset, jotka eivät vielä osaa ilmaista itseään sanallisesti, voivat osoittaa kirjan kuvia, äännellä tai elehtiä.

- Missä jalkasi ovat?
- Mitä voimme tehdä jaloilla? (Voimme kävellä, tallustaa, tömistää... Tehkää liikkeit yhdessä lasten kanssa.)
- Missä varpaasi ovat? Osaatko heiluttaa varpaitasi?
- Osaatko osoittaa vatsaasi?
- Mitä vatsa sanoo, kun se on nälkäinen? (Vatsa voi kurnia, kuplia ja lorista.)
- Mitä ruokaa tykkäät syödä, kun olet nälkäinen?
- Missä sinun kätesi ovat? Osaatko vilkuttaa kädelläsi?
- Mitä muuta voit tehdä käsilläsi? (Voit esimerkiksi tervehtiä, taputtaa, tunnustella ja pidellä.)
- Missä korvasi ovat? Mitä kuulet?
- Missä silmäsi ovat? Mitä näet?
- Missä nenäsi on? Mitä voit tehdä nenällä? (Voit haistaa, nuuskia, niistää ja nyrpistää sitä.)
- Mitä haistat nenälläsi?
- Missä suusi on? Mitä suulla voi tehdä? (Sillä voi esimerkiksi pussata tai maiskuttaa... Tehkää liikkeit yhdessä lasten kanssa.)

Käsitteet

- Keho – kaikkien sisäisten ja ulkoisten elinten kokonaisuus, esimerkiksi ihmisellä tai eläimellä
- Käsi – raaja, joka sijaitsee ihmisen ylävartalossa
- Jalka – raaja, joka sijaitsee ihmisen alavartalossa
- Varvas – jalkaterän päässä sijaitseva liikkuva osa, joita on ihmisellä tavallisesti viisi
- Nenä – kasvojen elin, jolla haistamme
- Silmät – kasvojen elimet, joilla näemme
- Korvat – pään elimet, joilla kuulemme
- Maha – kehon elin, johon syömämme ruoka varastoituu
- Napa – pieni kuoppa vatsassa napanuoran jäljiltä
- Haistaa – aistia haju nenällä
- Nälkäinen – tuntee tarvetta syödä
- Kävellä – liikkuu siirtämällä toinen jalka toisen eteen
- Vilkuttaa – liikuttaa kättä ylös ja alas tai sivuttain esimerkiksi tervehtiäkseen

Aktiviteetit

Leikki

- Valmistele leikki varaamalla esille yksi tai useampi lääkarilaukku sekä pehmoleluja ja nukkeja, jotka tarvitsevat hoitoa. Leikkikää lasten kanssa yhdessä. Keskustelkaa eri kehonosista, tarvikkeista ja tavaroista, kuten stetoskoopista, ruiskusta, kuumemittarista, laastareista ja siteistä. Lue ja näytä teemaan sopivia kirjoja, joissa puhutaan esimerkiksi terveyskeskuksesta, sairaalasta tai loukkaantumisesta.
- Valmistele lapsille terveyskeskusleikki. Voit valmistella sekä tutkimustilan erilaisine tarvikkeineen ja tavaroineen sekä odotusaulan, jossa on esimerkiksi kirjoja, lehtiä ja leluja. Leikkikää ja keskustelkaa aiheesta yhdessä.
- Internetistä, esimerkiksi Youtubesta, löytyy erilaisia arkisia ääniä. Toista yksi ääni kerrallaan ja anna lasten arvata, mikä ääni on kyseessä. Keskustelkaa siitä, mikä ääni kuuluu ja miltä se kuulostaa.
- Valmistele leikki, jossa käytätte suurennuslaseja. Lapset tarkastelevat erilaisia asioita läheltä suurennuslasin avulla. Voitte mennä tutkimaan

ympäristöä suurennuslasin kanssa myös ulos. Auta nimeämään lasten tarkastelemia asioita.

Musiikki ja liikunta

- Valmistele lapsille esterata ja kulkekaa sen läpi yhdessä useamman kerran. Huomioi lasten motoristen taitojen ja koordinaatiokyvyn taso, kun suunnittelet ja luot rataa. Sanoita toimintaa esteradan suorittamisen aikana käyttämällä esimerkiksi sanoja: kävellä, juosta, ryömiä, hypätä, päällä, alla ja yli.
- Laulakaa kehonosista kertovia lauluja. Tehkää liikkeitä laulun tahtiin.
- Lorutelkaa lasten kanssa kehonosiin liittyviä loruja ja tehkää liikkeitä loruja mukana.
- Pitäkää lasten kanssa liikuntatuokio, jossa liikuttelette eri kehonosia. Nimeä mitä kehonosaa käytät ja mitä teet. Lasten tehtävänä on toistaa näyttämiäsi liikkeitä.

Luovuus, kuvataide ja muotoilu

- Jokaisella ihmisellä on ainutlaatuiset sormenjäljet. Painakaa sormen- tai jalanjälkiä. Nimetkää painamanne kehonosat. Laskekaa yhdessä sormien ja varpaiden lukumäärä.
- Tarkastelkaa erilaisia taideteoksia, jotka esittävät ihmisten omakuvia, ja keskustelkaa, mitä kehonosia näette. Maalatkaa tämän jälkeen omat omakuvat. Nimetkää maalatut kehonosat.
- Ota esiin suuri paperirulla tai -arkki. Yksi lapsi asettuu makaamaan paperin päälle. Muut piirtävät paperille ääriiviivat lapsen kehosta sekä maalaavat paperille eri kehonosia ja elimiä. Voitte käyttää työssä maalin lisäksi eri materiaaleja, kuten silkkipaperia, pumpulia, keppejä, vanupuikkoja tai papuja.
- Maalatkaa lasten kanssa sormiväreillä. Keskustelkaa, mitä värejä lapset valitsevat ja mitä he aikovat maalata.

Kielitaso: Haastavampi kielellinen taso

Kysymykset

Näytä lapsille kuvia teemaan sopivista kirjoista. Käytä kuvia keskustelun tukena.

- Mitä tulee mieleesi sanasta keho?
- Mitä kehonosia tiedät?
- Mikä kehonosa on mielestäsi paras? Miksi juuri se on paras?
- Mihin käytät eri kehonosia?
- Missä kohtaa kehoa aivomme sijaitsevat? Tiedätkö mihin käytämme aivojamme?
- Meidän täytyy olla varovaisia aivojemme suhteen ja suojata niitä esimerkiksi pyöräillessä, potkulautaillessa tai luistellessa. Miten voimme suojata aivojamme?
- Oletko ollut joskus sairaana? Mitä kehossasi silloin tapahtui?
- Mitä kehomme haluaa meidän tekevän, kun sairastumme? (Esimerkiksi levätä ja juoda paljon.)
- Mitä keho tarvitsee voidakseen hyvin?
- Miltä sydämet yleensä näyttävät piirtäessämme niitä? Miltä kehomme sisällä oleva sydän näyttää? Verratkaa: mitä yhtäläisyyksiä ja eroja huomaatte?
- Mikä on sydämen tehtävä kehossamme?
- Meillä on viisi aistia: näkö, kuulo, tunto, maku ja haju. Millä aistilla näemme? Millä kuulemme? Millä voimme tuntea? Millä voimme haistaa? Millä maistamme?
- Kehossamme on erilaisia elimiä. Mitä elimiä tiedät?
- Mihin käytät keuhkojasi? Kokeile hengittää sisään ja puhalttaa sitten ulos.

Käsitteet

- Elin – kehonosa, jolla on tietty tehtävä, esimerkiksi sydän ja keuhkot
- Aivot – elin, joka auttaa meitä liikkumaan ja ajattelemaan
- Sydän – elin, joka pumpppaa verta kehossamme
- Keuhkot – elin, joka tuo happea vereen ja auttaa meitä hengittämään
- Kyynel – pisara, joka voi tulla silmästä, kun on surullinen tai vihainen
- Itkeä – kyynelehtiä ilosta, surusta tai vihasta
- Aisti – viisi aistia ovat: näkö, kuulo, haju, tunto ja maku
- Luuranko – kehon sisällä olevat luut, jotka muodostavat kehon tukirangan
- Tasapaino – kyky säilyttää pystyasento
- Kiipeillä – liikkua ylös- tai alaspäin käsien ja jalkojen avulla
- Tanssia – liikkua musiikin tahtiin
- Hengittää – vetää ilmaa sisään ja puhalttaa sitä ulos
- Räkä – nenästä erittyvä lima
- Lihas – elin, joka mahdollistaa ihmisen liikkumisen
- Sairas – ei terve

Aktiviteetit

Leikki

- On olemassa erilaisia lauta- ja seurapelejä, joissa lapset käyttävät eri tavoin kehoaan tai muodostavat kokonaisen kehon sen eri osista. Pelatkaa pelejä yhdessä ja keskustelkaa pelin aikana ihmisen kehosta.
- Valmistele lapsille terveyskeskusleikki. Voit valmistella sekä tutkimustilan erilaisine tarvikkeineen ja tavaroineen sekä odotusaulan, jossa on esimerkiksi kirjoja, lehtiä ja leluja. Leikkikää ja keskustelkaa aiheesta yhdessä.
- Lähtekää ulos äänijahtiin. Mitä kuulette? Mikä pitää ääntä?
- Miltä se maistuu? Anna lapsille maisteltavaksi jotain suolaista, hapanta, kitkerää ja makeaa. Keskustelkaa, miltä ne maistuvat ja miltä ne tuntuvat kielellä. Esimerkkejä mauista: sitruuna tai lime (hapan), greippi tai rucola (kitkerä), suolakurkku (suolainen) ja appelsiini (makea). HUOM! Lapsilla voi olla allergioita, joten valitkaa maut sen mukaan, mitä he voivat syödä.

- Miltä se tuoksuu? Anna lasten haistella erilaisia tuoksujia pienistä purkeista. Lapset arvailevat mitä purkeissa on ja kuvailevat miltä ne tuoksuvat. Esimerkkejä tuoksusta: kaneli, puristettu appelsiini ja kahvi.
- Kehomme ovat eripituisia. Mitatkaa lasten pituudet ja merkatkaa ne esimerkiksi seinälle kiinnitettyyn paperiin. Voitte myös rakentaa torneja, joiden korkeus vastaa lasten pituutta.

Musiikki ja liikunta

- Pitäkää lasten kanssa liikuntatuokio, jossa liikuttelette eri kehonosia. Nimeä mitä kehonosaa käytät ja mitä teet. Lasten tehtävänä on toistaa näyttämiäsi liikkeitä.
- Lukekaa ja keskustelkaa kirjasta. Valitkaa sitten yksi aukeama kirjasta ja tanssikkaa instrumentaalimusiikin tahtiin tehden liikkeitä, jotka liittyvät aukeaman tapahtumiin.
- Valmistele lapsille esterata ja kulkekaa sen läpi yhdessä useamman kerran. Huomioi lasten motoristen taitojen ja koordinaatiokyvyn taso, kun suunnittelet ja luot rataa. Anna lasten kertoa jälkeenpäin, mitä he tekivät ja miten he liikkuvat.
- Laulakaa kehonosista kertovia lauluja. Tehkää liikkeitä laulun tahtiin. Keskustelkaa mistä laulu kertoo. Jos laulu sisältää lapsille uusia sanoja, selitä mitä ne tarkoittavat.
- Tasapainoilkaa esimerkiksi kaatunutta puunrunkoa pitkin. Keskustelkaa sanoista, kuten “tasapaino” ja “vakaus” sekä siitä, mitä pitää tehdä pysyäkseen pystyssä.

Luovuus, kuvataide ja muotoilu

- Tarkastelkaa erilaisia taideteoksia, jotka esittävät ihmisten omakuvia. Keskustelkaa siitä, mitä kehonosia näette. Maalatkaa tämän jälkeen omat omakuvat. Nimetkää maalatut kehonosat.
- Ota esiin suuri paperirulla tai -arkki. Yksi lapsi asettuu makaamaan paperin päälle. Muut piirtävät paperille ääriiviivat lapsen kehosta sekä maalaavat paperille eri kehonosia ja elimiä. Voitte käyttää työssä maalin lisäksi eri materiaaleja, kuten silkkipaperia, pumpulia, keppejä, vanupuikkoja tai papuja.

- Luuranko voi olla kiehtova, mutta joskus myös hieman pelottava. Tutkikaa luurankoa ja keskustelkaa yhdessä, miltä se näyttää. Maalatkaa tämän jälkeen omat luurangot. Vaihtoehtoisesti voitte tehdä ne myös esimerkiksi vanupuikoista tai kepeistä.
- Jokaisella ihmisellä on ainutlaatuiset sormenjäljet. Painakaa sormenjälkiä ja asettakaa ne esille päiväkotiin. Kopioi yksi sormenjäljistä ja anna lasten etsiä suurennuslasin avulla alkuperäinen, painettu sormenjälki.